

6.2. AFETLERE KARŞI DİRENÇLİ YAŞAM ALANLARI

İnsanların ve kentlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri, işlevlerini gereği gibi yerine getirebilmeleri için gereksinim duydukları alana **yaşam alanı** adı verilir. Dünyada artan nüfus ve hızlı şehirleşme, yaşam alanlarında pek çok sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunlardan bazıları plansız şehirleşme, artan su ihtiyacı, ulaşım yollarının yetersizliği, verimli tarım alanlarının ve doğal bitki örtüsünün yok edilmesi, ekolojik dengenin bozulmasıdır. Bu sorunlar, beraberinde çok çeşitli afetlerin oluşmasına neden olmuştur. Oluşan bu afetlerin yaşam alanlarında ortaya çıkarabileceği tehditleri bertaraf etmek amacıyla yaşam alanlarının risk sonrasında hızla toparlanması ve eski hâline getirilmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Günümüzde afetlerle mücadelede sıklıkla kullanılan kavramların başında direnç gelmektedir. Direnç kavramı; afet tehlikesini azaltma, iklim değişikliğine adaptasyon, mekânsal planlama ve güvenlik gibi konularda da sıkça kullanılmaktadır. Bu konular doğrudan şehirleri ilgilendirdiğinden direnç kavramı kentleşme disiplini de yaygın bir şekilde kendine yer bulmaktadır. Bu anlamda direnç, şehirlerin çevresel risklerle mücadele edebilme kapasitesidir. Dirençli şehirler, yaşanması olası her türlü doğal ya da beşerî afete karşı hazır olan şehirlerdir. Bu bağlamda dirençli şehirler afet nedeniyle ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırabilme, bu sorunlar nedeniyle ortaya çıkan olumsuz etkileri en aza indirebilme ve yaşanan değişikliklere uyum sağlayabilme gibi özelliklere sahiptir.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) dirençli şehirleri, gelecekteki afetlere ilişkin şokları en aza indirme, afet sonrasında şehirlerin yeniden inşası ve afetlere uyum sağlama kapasitesi olarak tanımlamaktadır. OECD bu kapsamda şehirlerde dirençliliği artırmaya yönelik çeşitli çalışmalar yürütmüş ve pilot iller seçmiştir. Bunlardan bazıları Lizbon (Portekiz), Kyoto [Kiyoto (Japonya)], Kobe (Japonya), Antalya (Türkiye), Bursa (Türkiye), Tampere (Finlandiya) ve Oslo'dur (Norveç). OECD'nin pilot şehirlerde yaptığı çalışmalar sonucu 2016'da Dirençli Şehirler Raporu hazırlanmıştır. Söz konusu raporda seçilen şehirlerin dirençli yönlerini geliştirmek için hangi alanlara odaklanmaları gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda bir şehri dirençli kılacak pek çok temel özellik ortaya konulmuştur. Bunlar:

Sağlamlık: Her anlamda riskler ve afetler karşısında sağlam bir şehir sistemine ihtiyaç vardır. Bir yapının şok ve stres karşısında işlevini sürdürme gücü sağlamlık olarak adlandırılmaktadır.

Uyum sağlama: Herhangi bir olay karşısında geçmiş alışkanlıkları da bir kenara bırakarak ve olayın gereklerine göre hareket ederek süreci yönetmek, günün teknolojik ve yönetsel yapısına uygun karar vererek sürekli gelişmeyi öncelemektir.

Yedeklilik: Öngörülemeyen yıkıcı bir afet veya olay karşısında bu durumla başa çıkma noktasında acil durum kaynağının devreye alınmasıdır. Tüm yapının karşılaştığı sorunlar karşısında yedek kapasitenin hizmet sağlayıcı olarak görev yapmasıdır.

Esneklik: Kurumların ve toplumun yaşanan olay karşısında değişime hazırlanma ve bu değişime hızla yanıt verme kapasitesidir.

Kapsayıcılık ve entegrasyon: Toplumun tüm paydaşlarının riskler ve afetler karşısında oluşturulan politikalara aktif katılımı ve uyumudur.

Kaynaklara sahip olma: Kriz ve afet anında tüm yerel hizmetlerin hızlı bir şekilde eski hâline getirilmesi ve temel hizmetlerin işlevselliğinin yeniden sağlanması kabiliyetinin olmasıdır.

Bu temel özellikler çerçevesinde dirençlilik; kentsel zorluklara hazırlıklı olmayı, uyum sağlamayı ve bunlardan kurtulmayı içeren bir plan döngüsüdür.

Afete Dirençli
Yaşam Alanı
(Etkileşimli İçerik)